Ч. 8 (13.553). Львів, субота 13. січня 1934. Pocztowe opłate kapłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За поширення православія в Галичині.

В днях 28—30 грудня м. р. відбувся у Варшаві зїзд варшавсько-холмської дієцезії, на якому дуже багато часу й уваги присвятили справі православної церкви в Галичині, спеціяльно на Лемківщині. З провінціональних звідомлень виходить, що в Галичині є до 25 тисяч православних. Етатова парохія є тільки одна (у Львові), етатових філій 6, неетатових філій (станиць) 19 — майже всі на Лемківщині. Ситуація православних на Лемківщині доволі тяжка, не зважаючи на підтримку ріжних чинників, бо лемківське населення дуже бідне і йому тяжко утримувати окремих священиків, що не мають ні мешкальних домів ні церковного поля.

Зїзд ухвалив: 1) визначити для Лемківщини помічника декана, 2) створити спеціяльний фонд для Лемківщини, до якого мають посилати місячні складки всі православні дієцезії в Польщі. Крім того будуть відбуватися періодичні збірки по всіх прав. церквах, при чому духовенство оподаткується на ту ціль добровільно.

—о—

Хто такий Літвінов?

НЮ ЙОРК, 20. грудня. (Вл. кор.) В місячнику „Рівю оф Рівюз“ за грудень поміщена стаття під заголовком: „Дорогий Татуню Літвінов“. У ній на підставі статтей в місячнику „Азія“ і в тижневику „Сьогодні“ розглядають минуле Максима Літвінова, теперішнього совітського комісаря закордонних справ. З інформацій виходить, що Літвінов уроджений у 1876 році в Білостоці, в тодішній російській Польщі, з батька Мошка Валлаха, відбув науки в гімназії у своїм містечку, в 17. році життя вступив як доброволець до царської армії і щойно опісля зацікавився соціялістичним рухом. Талановитий та меткий організатор, він скоро опинився у вязниці як політичний вязень і тоді ближче зійшовся з групою Леніна. Коли втік з вязниці, став одним з провідників у цій групі в 1903 році. Він виїхав до Англії і там оженився з радикальною письменницею Айві Лов, сестріницею бувшого льорда-посадника Льондону. Має двоє дітей, хлопця й дівчину. Політично-дипльоматичну діяльність розпочав у 1922 році і відзначився при заключенні договору в Рапальо з Німеччиною. Брав участь у переговорах з Польщею в Ризі в 1923 р. і тоді стрінувся з делєґатами Західньої Української Республики. Від 1927 р. почав працювати над розбиттям всякої можливої змови проти Совітської Росії. Він придумував ріжні пакти неаґресії на Совітщину і кинув велику дипльоматичну бомбу на розброєну конференцію, подаючи проект скасування армій. Він уміє добре грати в шахи і вміє мовчати. З поведення він зовсім похожий на буржуазного гладкого дипльомата старої школи. З інших джерел відомо, що в Англії він уживав якийсь час прізвища Фінкельштайн і бостонські ґазети писали про це зараз після його приїзду до Америки. Згадували теж, що він уживав якийсь час прізвища Максимович (від його власного імени Макс). Цим і покористувалися були бостонські українці в часі свого протестаційного віча і видали навіть окрему листівку про Літвінова по англійськи.

Де люди находять працю.

НЮ ЙОРК, 20. грудня. (Вл. кор.) Міські бюра праці подали вчора звідомлення, що загально показується досить значне запотребування робітників у всіх ділянках. Дійшло навіть до того, що є замало людей до домашньої обслуги. З бюрових робітників найбільше є запотребування стенографісток та писарок на машинах. Як причину цього явища в теперішньому часі, коли всюди нарікають на безробіття, є сезон Різдвяних Свят. Великі крамниці потребують не лише багато продавців чи субєктів, але й інших робітників, як для пакування, розвоження товарів і т. п. Багато причинилося до руху на ринку праці знесення прогібіції. По ресторанах, готелях та пиварнях треба багато робітників до обслуги. Але дехто є того переконання, що таки настає загальний зріст бизнесового життя, а це проявляється в оживленні руху по робітнях і фабриках.

Французько-радянська торговельна умова.

ПАРИЖ, 10. І. ПАТ. В середу парафовано французько-радянську торговельну умову, яку підпишуть на другий день. Умова є провізорична і має на меті управильнити торговельні взаємини між обома державами. Французький уряд признає мінімальну тарифу всім російським продуктам, які не можуть конкурувати з продуктами французькими. Радянський уряд зобовязався замовити у Франції ріжні продукти на суму 250 міліонів франків напротязі року, за що Франція зобовязалася дати більшовикам відповідні кредити. Справа царських довгів була теж обговорена і мовляв є надія осягнути порозуміння між обома державами.

Атака на французький уряд.

ПАРИЖ, 10. І. ПТ. Премієр Шотан відповість в четвер у палаті депутованих на інтерпеляції в справі байонської афери. Гостро атакує Шотана особливо правиця, підкреслюючи, що премієр мусить здати собі справу з того, чому як міністер внутрішніх справ допустив до того, що по Франції бушував ошуканець, засуджений нераз на вязницю. На основі запевнень парляментарних кол буде покликана спеціяльна парляментарна комісія для розслідження справи.

Деякі часописи атакують уряд, не перебираючи в словах. Нор. Доде обвинувачує Шотана, що „є провідником злодіїв і душогубів“.

Комуністична „Іманіте“ пише отверто, що Ставіського вбили аґенти уряду, щоби не скомпромітувати знаних політиків, замішаних в аферу.

Wyciąg z protokułu wspólnego Posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. dr J. Locker dr. L. Dworzak jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 346 czasopisma Diło z daty Lwów, dnia 31/12 1933 do Sygn. VI 1 Nr 10/34 na posiedzeniu niejawnem w dniu 5 stycznia 1934 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 29/12 1933 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma Diło Nr. 346 z daty Lwów, dnia 31/12 1933 zawierającego w artykule p. t. Z dokumentiw i t. d. od słów „Шid“ do końca artykułu znamiona występku z art. 127 i 170 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dzpp Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zl. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu rozsiewanie nieprawdziwych wiadomości i komentarzy odnośnie do zarządzeń Starosty powiat. w Sokalu publicznie władze państw. znieważyć i wywołać niepokój publiczny. Według §§ 487, 489 493 pk oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący Medyński w. r. Protokuł Popowiczówna w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

Зовнішня політика
московського уряду.

Женева, січень 1934.

Женевська преса подає витяги з промови Літвінова на зборах Виконавчого Комітету СРСР на тему, зазначену в титулі. Промова ця дуже характеристична для сучасної більшовицької тактики на міжнароднім терені. Вона переповнена звичайно запевненнями у миролюбности московського уряду. При цьому Літвінов мусів, розуміється, зацитувати заялозену заяву Сталіна — „Ми не хочемо територіяльних здобутків, але не дамо й стопи нашої землі.“ Заява ця звучить тим більше комічно, що московський уряд виголошує її загарбавши чужі землі з населенням поневолених націй, що майже дорівнює самому московському населенню. Що страх втратити їх перемагає тим часом дальшу заборчу ненаситність московського уряду, при даних обставинах може бути зрештою цілком добре зрозуміле.

„Миролюбність“ московського уряду сягає так далеко, що Літвінов дивиться навіть на американсько-радянські відносини під кутом інтересів світового миру. Що в Китаю вибухла нова внутрішня війна в часі переговорів про визнання московського уряду Америкою, це розуміється лише нещасливий „випадок“. Таким же самим випадком є те, що повстання у провінції Фукієн спрямоване проти нанкінського уряду, щоби примусити його до політики „чинного спротиву японській агресії“, як говорить-

ся в маніфесті повстанчого уряду. Зокремаж повстання спрямоване проти „завішення зброї в Тангу з довіочним артикулом про ліквідацію манджурського конфлікту згідно з домаганями Японії." Але поза цим рука московського уряду в новій внутрішній війні у Китаю виявляється цілком яскраво у тім факті, що добре озброєні московським урядом численні комуністичні банди в центральному Китаю поєднались до повстанчих генералів провінції Фукієн. Повстання це було для московського уряду тим більше потрібне, що японські операції у внутрішній Монголії загрожують покласти кінець і постачанню зброї китайським комуністам із зовнішньої Монголії, де ще панує московський уряд.

Страх ходить часто разом з нахабством, це доводить і частина промови Літвінова, що відноситься до японсько-радянських відносин. Він робить доволі незвичайний для більшовицьких міжнародніх енунціяцій закид Японії, „що її політика є найтемнішою хмарою на обрію інтернаціональних відносин", та підносить перед світом більше ніж сумнівну справу східно-китайської залізниці. Свої претенсії щодо цих залізниць московський уряд мусів би спрямувати не до Манджу-Го, а до китайського уряду. Китаєві московський уряд заподіяв організацією більшовицьких банд у самім серці Китаю безмежну шкоду, яка в багато разів перевищує вартість східно-китайської залізниці.

Досить незвичайним для московської диплыоматії є також вмішування у внутрішні англійські справи пана Літвінова, коли він закидує Англії, що в ній істнують елементи, „які мріють про загальну боротьбу капіталістів проти країни соціялізму." А чи пан Літвінов сам не мріє про більшовицький переворот в Англії та інших державах? Чи перед самим віділздом Літвінова до Америки третій інтернаціонал, що стоїть на послугах московського уряду, не видав агітаційної брошури проти Рузвельта називаючи його „визискувачем американського робітництва"?

Німеччині робить пан Літвінов досить образливий закид що „декларації німецького уряду противні його чинам." На декларацію Літвінова агенція Вольфа дуже влучно відповідає, „що він твердить, нібн СРСР не мішається до внутрішніх справ Німеччини, а тим часом бачить у боротьбі національних соціялістів проти комунізму пропаганду протисовітських ідей."

Святу правду сказав Літвінов про конференцію розброєння, твердячи, що „про розброєння можна булоб говорити більше серіозно, колиб держави перестали бачити в договорах про ненапад шматок паперів." До цього треба додати, що саме московський уряд перший у цілій Европі зломив договори, напавши на Україну, Грузію та інші поневолені нині нації. Можна також запитати пана Літвінова, чому він намагається заключити можливо більше умов про ненапад, коли він так добре знає їх справжню вартість?

Саме тому, бо знає, що справжнім чинником миру на сході Европі є лише страх московського уряду перед поневоленими ним націями; і ті держави, що підтримують московський уряд та помогають йому гнобити чужі нації роблять справі світового миру дуже злу прислугу.

М. Данько.

Народній Комітет.

Постанови Народнього Комітету УНДО з дня 1-ого січня ц. р.

На засіданні Народнього Комітету Українського Національно-Демократичного Обеднання дня 1-ого січня ц. р. принято цілу низку політичних резолюцій. Про них ми вже своєчасно згадували і заповідали що їх опублікуємо. З технічних причин цього досі зробити не вдалось. І тому ми тепер реєструємо тільки зміст цих резолюцій, а повний їх текст доручить головний секретаріят партії, як довідуємося, усім повітовим організаціям іншою дорогою.

Перша резолюція обговорює теперішне політичне й господарське положення в світі, підкреслює занепад впливів Союзу Народів і на такому загальному тлі займається невідрадним положенням українського народу.

Друга резолюція присвячена положенню українського народу під більшовицькою диктатурою в СССР. Кінчається вона протестом проти виголоджування українського населення.

Тісно з нею звязана третя резолюція Народнього Комітету, якої текст наводимо в цілости. В ній читаємо:

„Народній Комітет висловлює признання Проводові партії й Української Парляментарної Репрезентації за їхню ініціятиву в справі організації допомоги населенню Радянської України і щиру подяку Українському Греко-Католицькому Епископатові з Високопреосвященим Митрополитом Андрієм на чолі за рятункову акцію в користь голодуючого населення Радянської України. Зокремаж з повним вдоволенням і признанням витає живу діяльність Українського Громадського Комітету Рятунку України у Львові та всіх анальогічних українських Комітетів в столицях Европи й за океаном у напрямі організації допомоги голодуючим братам на Великій Україні. Народній Комітет закликає не тільки своїх членів, але й усіх українських громадян підтримувати морально й матеріяльно всю акцію, ведену названими Комітетами в дружній гармонії та співпраці з Львівським Комітетом Рятунку України.

Народній Комітет висловлює щиру подяку організаторові й голові міжконфесійного і міжнаціонального Комітету допомоги голодуючим на Україні його Еміненції Кардиналові д-рові Т. Інніцерові, б. предсідникові Ради Союзу Народів і голові Ради Міністрів Норвегії п. Мовінклеві та всім тим громадянам неукраїнцям і чужинним допомоговим Комітетам, які в важкій, трагічній для українського народу хвилині висувають у світі конечність організувати негайно міжнародню допомогу голодуючому населенню України та своїм впливом піддержують цю акцію і її патронують."

З черги Народній Комітет розглядає в четвертій резолюції всесторонно теперішне положення українського населення в Польщі. В окремих точках резолюція змальовує теперішній стан у ділянках: шкільній, церковній, господарській, самоуправній і конституційній. Зокрема виспецифікувані в тій резолюції відносини на Холмщині, Підляшу, Поліссі та Лемківщині.

Пята точка резолюцій була в нас надрукована. В ній говориться про консолідацію національних сил та доручається Парляментарній Репрезентації занятись підготовчою й організаційною роботою до скликання Всеукраїнського Національного Конгресу.

В шестій і семій резлоюціях Народній Комітет говорить про внутрішньо-партійні справи. Сема резолюція була в „Ділі" теж опублікована.

Накінець осьма й остання резолюція висловлює повне довіря партійному проводові і Парляментарній Репрезентації за всю її діяльність. Її текст нашим читачам теж уже відомий.

—o—

По широкому світі.

—Тітулеску приняв теку міністра закордонних справ в румунськім уряді і зложив присягу.

— В Мецу арештовано люксембурського громадянина, Флямета, що вкрав пляни граничних фортифікацій.

— У Відні кинено чотири петарди, наслідком чого арештовано трьох націонал-соціялістичних діячів.

— На основі звіту німецького уряду посередництва праці число безробітних зросло в грудні м. р. на 343 тисяч і дає 4.058.00 безробітних.

— Урядово заперечено вістку, буцімто Гітлер запропонував Югославії поділ Австрії, відступаючи їй Каринтію за підтримку аншлюсової політики.

— Арабська екзекутива в Єрусалимі рішила з днем 16. ц. м. після закінчення свят Рамадану зорґанізувати маніфестацію на знак протесту проти іміґрації жидів до Палестини.

— При німецькому віцеканцлері Папені створено спеціяльне бюро, що має зорґанізувати плебісцитову кампанію в сарському басейні.

—o—

Конфлікт на Мальті.

РИМ, (КАП). Опозиційний щоденник „Еко ді Мальта е Ґово" оголошує відозву голови національної партії, який стверджує, що Анґлія не хоче визнати прав мальтанського народу. Парлямент замкнули, міністрів відкликали. Одначе національна душа мальтанців завжди готова підкреслювати свій католицький і латинський характер та не може виректися своїх прав ніколи і під ніякою пресією.

—o—

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 13. СІЧНЯ 1934.

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА.

АССІЗІ.

(Докінчення.)

— „Сюди, цим виломом, проходило військо відпирати напад сараценів!" — мов тінь кипарису промовила черниця.

Далекий X. вік!

А в долині шумить ліс, як річка, що висохла в спеку літа.

Переходжу на кипарисовий, недовгий шлях. Спека томить: якби не синява неба й простори долини, дихати булоб важко. Край дороги сідаю під густою, аж важкою тінню кипарису. Дивлюсь у далі як у добру вічність! У ті незбагнуті, умбрійські далі, що долиною линуть ген поза Філініо, поза Сполето. У ті далі, понад якими здіймались у небо очі святого нуждаря й єднали небо з землею, куди вітер ніс шепіт його молитви, що росою тремтіла у зеленій долині. Та далечінь чула співи його пташок, і досі вона напоєна, як сонцем, його душею. Коли лютий вовк глянув у очі Франческа, забув, що він вовк.

На краї ліса над квітами бренять бджоли; бренять, приговляють до квітів, пестять їх. Це мабуть іще рід тих бжіл, що немовлятку Ріті, — яку мати, у полі жнучи, клала під кущ спати, — залітали в устонька й кормили її медом. І бджоли чують простори Умбрії, землі святого Франческа Ассізі.

Тут і несупокійний Байрон найшов був супокій. Це не той супокій — вигідний, глухий, гнилий як багно, поза якого сучасне життя виступає, — цей супокій ясний, просторий, що будить до нового життя

На гадку прийшли:

Шостий рік. Венедикт, розсерджений, бачучи як у Римі в Санта Марія Маджйоре вибірають одного папу, а в Лятерані другого, — покидає цей розсварений світ і в Монте Кассіно засновує новий чин: близько Бога, але й біля землі; „Управляти ріллю, рятувати науку, отворити думку!.. говорить правило його чину. Його чин лучить старинну цивілізацію з модерною. Венедикт — уродився в Умбрії, в місцевости Норчя. А в печерах Субіяко — в Умбрії — продумував над своїм шляхом, яким пізніше пішов.

І Франческо, син багатого купця, жив вигідно, весело, в достатках. Та жахливі війни духовенства зі світськими, які в корінні підривали християнство, викликали в душі Франческа: йти слідами Христа, бо лиш так можна врятувати віру, яку підірвали войовничі папи. Й тут в Ассізі і його околицях — лісах, печерах, сонцем спалених горах — почав жити і проповідувати: любов і мир! Тут мав перших апостолів, тут мав вірних, що його слухали.

Правда, тоді в Італії пробував і Домінік, який був справжнім сином тодішніх часів. Про нього Данте каже:

„...святий змагун
„добрий своїм, невблаганий ворогам".

Домінік поклав край Альбіджезам. „Коли вибухає бій, Домінік обіцяє графові Монтфортові перемогу. І в церкві в Міре, підчас бою, молиться, щоб різня Альбіджезів була проведена до безпощадного кінця".

*

По третій годині пополудні заходжу до горішньої базиліки Франческа. Побудована двадцять років пізніше, як долішня, яка походить із року 1228—1232: себто два роки по смерти святого почали будову долішньої базиліки. Ця горішня — висока, ясна, ґотик, що легше знімається. Уся у фресках: від дверей обабіч низом аж до рамен — церква: форма ґотицький хрест — двадцять шість образів Джіотта з життя св. Франческа; у раменах церкви фрески Чімабуе, які тут відчули віки — мальовані в другій половині XIII. віку. Стеля й горі стінами фрески учнів Джіотта. В цій базиліці більше світла сонця: фрески широко, вільно віддихають.

Відсіля сходите ще раз до долішньої базиліки. Сідаєте перед величнім Фреском Чімабуе: Матір з Сином — малим — на престолі, біля якого стоять чотири янголи й, з боку, св. Франческо. І, майже непорушно, чуєте, що ви нічого не аналізуєте, а душа молиться: вашими очима молитва тоне в синьому небі Джіотта — Розпяття — в сяйво — небесному обличчі Карі Сімоне Мартіні. Праворуч вгорі, на стелі над престолом, у славохвалі св. Франческо: по творах у каплиці делі Скровені у Падові, це найкращі твори Джіотта.

Вечірня скінчилася.

Крізь старинні вітражі ріжноколірово вливається сонце і фрески оживають.

І знову — минають години, як подихи небесних глибин. Спокій у церкві: таємничий, добрий спокій, що в надхнених очах Мадонни Петра Льоренцеттія молиться. Молитва шепотом вітру, що несеться по вітгях маслин, хвилює легкою, затишною сутінню церкви.

Вітер шепоче молитву душею мистця.

Очі людини — душа її.

Очима мистець плив по хвилюючо благальному краєвиді Ассізі, зупинявся очима и оятій.

Хто стане ґубернатором?

Про нинішні відносини на Закарпатті

Ужгород, 5. січня 1934.

ДАЛЬШІ КАНДИДАТУРИ.

Крім поданих вже в „Ділі" осіб: Бачинського, Мачика (обидва чорносотенці), Грабара і о. Волошина, виринають дальші кандидатури на становище ґубернатора на Закарпатті, а саме: д-р Ю. Бращайко, і посол Гуснай (соц. дем.), оба народовецького напрямку (українського). Чи появляться ще інші кандидатури і хто з них здобуде посаду ґубернатора, годі покищо передбачати. Іменування залежить від центральної влади, яка стоїть під впливом політичних партій.

ДЕМОКРАТІЯ ТА ОДНОПАРТІЙНА ГЕГЕМОНІЯ.

Що правда, в історичних чеських землях панує справдішній демократичний принцип, але тут у нас, на Підкарпатті, хоч і в одній державі, цей принцип — на жаль — остається лише на папері.

Для інформації слід пригадати, що чехословацька влада спирає свою силу на т. зв. коаліції, до якої входять партії: аґрарна, нар. соціялістична (Бенеш, Кльофач), соц. демократична (чеська і німецька), „лідова" (христ.соц.), „живностенська" (пром. торг.) і нар. демократична (Крамарж). Найсильнішою з них є партія аґрарна. З огляду на те, що історичні чеські землі є переважно промислові і стоять під впливом соціялістичних партій, мусить іти аґрарна партія на деякі уступки, за які вона дістає вільну руку на Закарпатті. Звідси її великі впливи на закарпатських землях, якими вона — на жаль — підтримує москвофілів, які зуміли пролізти в партійні ради. Маючи цілий державний апарат в своїх руках, аґрарна партія диспонує посадами та насаджує урядовців і вчителів — розуміється своїх прихильників. Партії соц. демократична і христ.-суспільна, звязані до деякої міри умовою в парляментарній коаліції, не можуть розвивати успішно своєї діяльности на Підкарпатті. Оце головні причини тутешнього хаосу і безвольности центральної влади, яка має досить клопоту на своїх історичних землях з німецьким питанням і зі словацьким питанням на Словаччині.

Чехо-словацька влада йде в підкарпатських справах по лінії найменшого спротиву, заслонюючи себе вигідним демократичним принципом, що населення само повинно проявити свою волю законними засобами, як: вибори до парляменту, до самоуправних установ і т. і. А що вибори переводить адміністративний апарат, який опинився в руках інспірованої москалями аґрарної партії, методами заведеними б. мадярською владою, тому то і волею населення є воля аґрарної партії. Відповідно препаровані урядові звідомлення з Підкарпаття є для центр. влади завжди вдоволяючі; вони зводяться до стереотипного голошення: „на підкарпатськім фронті всьо благополучно".

ЖИДИ, МАДЯРИ І МОСКАЛІ.

В аґрарній партії або довкола неї на Підкарпатті скупчились всі елементи, які вміють своєю льояльністю зручно торгувати на всі фронти (вони через те називаються — „політично зрілими" і „політично виробленими"). І так, в першій мірі жиди, що тримають ціле економічне життя в своїх руках і чимало осіб — в кишенях. Відтак мадяри і мадярони „на сто відсотків льояльні" за ріжні посади і концесії. Далі російські еміґранти, що хмарою налетіли на Підкарпаття, та злобувши легко підкарпатське громадянство, уважають Підкарпаття кольонією Москви, а себе більш автохтонними, ніж місцеве населення. Вони, підтримувані рівночасно чеськими нар.-демократами, використовують зручно старе чеське славянофільство на свій лад та при його помочі русифікують Підкарпаття. Поодинокі групи розділили між себе ролі; одні навязують навіть „дипльоматичні" зносини з іншими державами — доказом недавна афера „Карпаторусского Голосу" й одного консуля; інші втримують звязок з Кеґасом, що предложив Лізі Націй відому петицію в справі автономії Підкарпаття і протеґування чеської та руської (української) мови в шкільництві. Врешті під впливом аґрарної партії є чеські урядовці, вчителі й інші службовики, яких безробіття в історичних чеських землях загнало на Підкарпаття; вони є сліпим знаряддям в руках ужгородських потентатів. Многі з них є прихильниками ідеольогії, пропагованої чеським часописом „Подкарпаске Гляси", що уважає місцеве населення пригожим матеріялом до асиміляції або до витворення окремого „карпаторусского народу".

Анормальних відносин не можна сховати під бюрократичним сукном і що свідомість тієї аномалії проникає поволі до поважних чеських політичних кол, свідчить про це стаття, яку саме вчора 4. ц. м., приніс орган правого крила нар.-соц. партії „Лідове Новіне, у звязку з вирішенням Ліґи Націй згаданої петиції:

„Сьогодні на Підкарпатті діються речі, дещо підозрілі, що не відповідають демократичним принципам, нпр.: гегемонія одної політичної партії, яка безоглядно використовує захоплений в свої руки державний апарат на Підкарпатті для своїх партійних цілей, хоч на Підкарпатті малаб обовязувати засада коаліційної контролі. Колиб не було цього однобічного режіму, чес.-слов. влада булаб собі заощадила значних неприємностей і докорів від рішаючих міжнародніх чинників..."

СЕПАРАТИЗМ, АСИМІЛЯЦІЯ І НАРОДНИЦТВО.

На Підкарпатті перехрещуються три головні напрямки. Один: мадяроно-русофільський, що хоче повної автономії Підкарпаття з метою — зафіксувати якінебудь впливи Праги; таким чином осталоб вільне, неконтрольоване поле для всяких політ. спекуляцій. Політика тієї групи надзвичайно хитра. Вона вміє підлещувати всеславянським настроям Праги деклямаціями про братню любов і про льояльність, та вміє зручно приспати обережність рішаючих чинників своїми заявами проти ревізіонізму і т. і.

Другий напрямок репрезентують люди чеської народности, що опинились на Підкарпатті. Їхнім бажанням є повна асиміляція з чеським народом, а по крайній мірі — виплекати нову породу карпаторусів. Несвідомо наслідують в цьому Австрію, яка намагалась виплекати новий, „моравський нарід" для ослаблення чехів та яка для чехів придумала номенклятуру „Беме".

Третій, народницький напрямок, це сіра селянська маса, шкільна молодь і молода ґенерація інтеліґенції, головно вчительство, — одним словом: низи. Не маючи т. зв. верхівки на впливових урядових місцях, народовцям приходиться тяжко боротись з наклепами, денунціяціями і провокаціями з боку всякого роду москвофілі і мадяронів та з режімом, який панує на Підкарпатті. В нелегкому положенні є теж на Підкарпатті чеська соц.-дем. партія і чеська христ. партія, які ставляться прихильно до народу, але не мають настільки сили, щоби завести лад і покращати відносини.

Народовці, щасливі, що висвободились з мадярської неволі, ставляться прихильно до братнього чеського народу і є льояльними горожанами Ч. С. Републики. Вони свідомі того, що автономія Підкарпаття серед сучасних умовин булаб рівнозначна з поворотом мадярського панування. Їхнім бажанням є: заведення демократичного ладу на підкарпатських землях, заведення рідної мови в шкільництві й урядуванні, зрозумілої для населення; вони хочуть бачити в славянській Празі свою найвищу інстанцію, яка сильною але справедливою рукою боронилаб їх перед зовнішними і внутрішніми ворогами.

ҐУБЕРНАТОРСЬКА КАНДИДАТУРА І КОНЦЕРТОВЕ ТУРНЕ.

Хоч уряд ґубернатора не має надто великого значіння ні впливу на режім Підкарпаття, то проте він остається важною позицією тому, що з іменуванням особи ґубернатора вяжеться затвердження певного політичного напрямку.

З шести дотеперішніх кандидатів, перший п. Грабар, посадник міста Ужгороду, виїхав саме до Праги. Не сам, а з хором чеських учителів з Підкарпаття. Перший виступ відбувся 2. січня ц. р. в салі Сметани, де зібралась публика, що правда, нечисленна, зате добірна, зложена з впливових і рішаючих осіб партії аґрарної і нар. демократичної та з одиниць, зацікавлених Підкарпаттям. Перед початком концерту виголосив п. Грабар вступне слово, суто політичного змісту, передаване радієм. Промову виголосиз ужгородським діялектом у стриманому тоні, з підкресленням, що „карпаторуский народ" стоїть за інтеґральністю держави, проти ревізіонізму і що сьогодня приїхав в гості до Праги й привіз в дарунку свою народню пісню.

У тому виступі п. Грабара видно теж, яка ненормальна атмосфера панує довкола Підкарпаття: коли хтось „хоче показати" щонебудь народне підкарпатське — не може проминути української мови і пісні; але тут же соромиться назвати її українською, видумує термінольоґію „карпаторуский народ" та як репрезентацію краю висуває — чеських учителів!..

Щодо самого концерту, то треба признати, що хор під оглядом технічним знаменито вишколений. Репертуар складався з народніх пісень в гармонізації проф. Кайґля зі заличенням оригінального українського тексту. Передаючи вірно у пісні місцеву українську мову хор дав змогу чеській публиці, яка знає російську, переконатись найкраще, що та російська мова для підкарпатського населення чужа і незрозуміла.

Жаль лише, що українські народні пісні в гармонізації сучасного чеського композитора дістали мимохіть — чеську політуру і тому подекуди втратили свій національний характер. Зрештою віримо, що це не було інтенцією аранжерів хору й концертів, з якими той хор обїзжає нині всі більші міста Чехословаччини.

Будь-що-будь п. Грабар, член аґрарної партії, роїзжаючи з чеським хором, що співає українські пісні, начеби вказував на деяку еволюцію, яку переходять чеські аґрарії, на роздоріжжя, на якому найшлись бодай поважніші партійні одиниці: відвороту від російщини, як „карпаторуского" монополю та несміливого звороту до місцевого, краевого, рідного українства.

А. Г.

як щастя неба, безмежній, від синяви до синяви розлогій долині й у бренінні струмка поїв душу. Потім знімав очі на верх, на лагідний — як усміх Сина на колінах Мадонни Чімабуе — верх і новою душею дивився в небо, де бачив і чув у своєму серці, у крові оці пречисті лінії, проникаючі душу коліри. Недаремнож і ця готицька, старинна, кремезно-широка стеля вся в синяві святих, херувимів, пророків.

Очима припадаю, як молитвою, до кожного тут твору й він проникає усю мою істоту, як бальсамом, що робить мою душу кращою та глибшою.

Очі людини — душа її.

Не вмію сказати — а хотілось би.

Яке щастя людини бути тут! У кожному порусі душі й тіла чути душу цього місця!

Одно скажу: хто раз у житті хоче відчути душу свою, її таємні, нечувано благословенні пісні вічности, хай зайде до долішньої базиліки св. Франческа в Ассізі: раз жити — варто!

*

Сонце ясною рожевістю стелиться по Субазіо. Порціюнколя пориває у тихі, передвечірні тумани. Містична, проймаюча тиша краєвиду Ассізі, що на південь за широкою долиною хвилює високими горбами, — огортає всю істоту.

І приходять на гадку слова св. Франческа, які читаєте у „Фіоретті":

„Хай буде благословенне Богом оце святе місто!..."

*

А дзвін дзвонить:

Радуйся Маріє!

І линe-линe в умбрійських, благословенних далях!...

——о——

Протижидівські заворушення

на угорських університетах.

У звязку зі страйком студентів на університеті в Дебречині прийшло до кривавих ексцесів. Коли студенти не позволяли записуватися жидам, ректор покликав поліцію. Прийшло до бійки в самім університеті. Шойно поліція опанувала ситуацію й окружила будинок кордоном. По обох сторонах є кількадцять тяжко побитих. Записи на університеті припинено. Страйк поширився на всі вищі школи в краю, де записалося тільки 50 студентів.

З польської преси.

Книжка про Берестя й ендецькі висновки.

Книжка про Берестя й ендецькі висновки. Вчорашній „Курер Львовскі" приніс передову статтю п. н. „Чи берестейський договір redivivus", в якій переводить аналогії між європейською ситуацією в 1914 та 1923/24 році, зокрема щодо становища Німеччини до проблеми української самостійної державности:

„...Що німецько-російський антагонізм істнував напередодні війни 1914 р., це ясна справа, — інакше не булоб отої війни. Що тепер істнує напруження німецько-совітських відносин, це теж річ відома. Проте чи в 1918 році, після відродження Польщі й балтійських держав, щезли підстави давнього німецько-російського антагонізму і чи тому нині маємо до діла з конфліктом, опертим на цілком актуальних моментах?

Отже глибший погляд на ситуацію, і сучасну, і ту в 1914 році, і ту, яка витворювалася ступнево впродовж 19 ст., доказує, що конфлікт має глибші підстави, яких зовсім факт повстання Польщі не перекреслює. Ціллю Німеччини є широке розповсюднення своїх впливів і своєї експанзії на Сході. Колиб ті цілі кінчилися на Польщі, тоді Росія могла би бути байдужою. Але для Німеччини Польща це тільки головна й засаднича перешкода, однак не ціль сама у собі. Тому можна мати враження, що Німеччина схильна замкнути навіть хвилево очі на ту перешкоду і що хотілаб її радше перескочити ніж проломити. При цим огляді берестейський договір насуває деякі аналогії. Коли його заключували, то справа польська теж не була полагоджена; через неї німці перескочили, щоби зреалізувати свої пляни по її східному боці. Зрештою аналогія йшла ще дальше. Ось у Бересті уповноважений нім. головної кватири ген. Гофман зажадав категорично, щоби Росія віддала Латвію і Естонію. Нині знову чуємо назви тих держав, як німецьку базу для переходу через Смоленськ на Київ.

Момент трівкости німецько-російського антагонізму є очевидно для Польщі додатній. Але він накидує польській політиці велику обережність: не вільно їй робити нічого такого, що ослабилоб би яскравий характер того конфлікту, не вільно їй затемнювати позиції, яку Польща повинна займати...

— Ендецькі напрямні у закордонній політиці, які виразно випливають з основ політ. програми польської нар. демократії, ясно кажуть нацьковувати німців проти москалів і самому тримати — з москалями. Ця програма негує український чинник і „ліквідує" його союзом з Росією. Тому й зрозумілими є кожні виво ди ендецького часопису, що у висновках — підтримують стару ендецьку русофільську й антинімецьку тезу.

Але саме в даному випадку ті виводи спіраються на джерелі, на яке й ендецький — шануючий себе публіцист — не повинен би покликуватися. Тим джерелом є книжечка д-ра Францішка Подлеського п. н. „Мирові переговори в Берesті Литовськім 1918". Появилася ця книжечка вже якийсь рік тому, але ми не згадували про неї, не зараховуючи її взагалі до поважних публікацій. Ця публікація — це відчит, який д-р Подлеський виголосив був в одному гурті і відомо нам, що в дискусії, яка потім виявилась, не лише українські але й польські учасники не залишили на тому відчиті „сухої нитки." Показалося, що автор не взяв собі до серця ні одної уваги, не змінив у тексті ні одного рядка і видрукував усе, що списав, з єдиною користю для складу паперу і друкарні. В отій брошурі просто нічого не тримається „купи", а старі банальности про суперництво російсько-німецьких впливів на Балканах, помішані з такими геніяльними винаходами, як узалежнювання розвитку революційних подій на Україні від — чужої великодержавницької балканської експанзії! Про „глибінь" історософічного підходу до подій берестейського мира свідчать сентиментальні жалі до Австрії на „фальш" і „невдячність супроти поляків", — — через що і на якій підставі — — Бог його знає! Але п. Подлеський пустився ще на одну історію: **скористав з документарного матеріялу, видрукованого вперше у збірнику „Берестейський мир", видання „Червоної Калини" і ні словечком про ту „трансакцію" не згадав.**

Коли нині автор передової статті „Курера Львовского" твердить те, що ми вгорі зацитували, то йому, як ендецькому публіцистові, це вільно. Але коли він покликується на брошуру Подлеського, то не має рації: бо ця брошура страшенне анальфабетична і повинна доводити до якраз протилежних висновків. Адже кожна „дитина в політиці" знає, що 1) ударна сила московської експанзії, зідентифікована з цілями комуністичної революції, відвернулась по війні від Балкан в напрямку середньої Европи і Далекого Сходу і 2) німецька експанзія відвернулася (бодай часово) теж від Балкан, які стали тереном франко-італійського суперництва. Тому застосовування паралель на підставі книжечки Подлеського — не відповідає зовсім сутній ситуації. „Собака зарита" цілком деінде — — але цього ані п. Подлеський не розуміє ані „Курєр Львовскі" цим не цікавиться.

Ждуть на вислід французько-німецьких переговорів.

ЛЬОНДОН, 10. I. ПАТ. Розбройний комітет англійського кабінету радив сьогодні над справою французького меморандуму до Німеччини, над звітом мін. Саймона та його розмовами з Мусолінієм. Суґестії, висунені Мусолінієм в справі розброєння, признано, що вони не надаються до дискусії так довго, доки тревають безпосередні розмови між Берліном і Парижем. На випадок, якби ті розмови не дали позитивного висліду, є можливість повернути до деяких пропозицій Мусолінія. Зате комітет заявився за відложенням розбройної конференції в Женеві за два тижні й відновити її працю в першій половині лютого ц. р.

Про розмову Саймона з Мусолінієм.

ПАРИЖ, 10. I. ПАТ. Часописи привязують велике значіння до вчорашньої розмови Мусолінія з французьким амбасадором в Римі де Шамбреном. „Матен" пише, що розмова Саймона з Мусолінієм мали тільки характер інформаційний і не довели до устійнення спільної політичної лінії. Англія хоче розброєння загального та контрольованого, як це передбачує плян Мекдональда, а тимчасом Італія хоче вдержати дотеперішні зброєння і признати Німеччині право стосувати практично принцип рівности зброєнь.

Три пропозиції Мусолінія.

Берлінський кореспондент „Матен-у" повідомляє, що в Берліні дожидають відомости з Льондону про плян Мусолінія, який має складатися з трьох точок: 1) побільшення німецької армії у відношенні до чисельности армії французької; 2) реформа статуту Союзу Народів, себто знесення постанов, що вяжуть женевську ситуацію з версайським трактатом; 3) ревізія мирового трактату в користь побіджених.

——o——

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 13. СІЧНЯ 1934.

КЕТЕ КІРШНЕР.

ЗАЗДРОЩІ.

Елегантний швайцарський готель стояв серед чарівного краєвиду. У підніжжя простягалось велике Фірвальдштатське озеро і гірські велитні заглядали у готелеві вікна. Коли сонце зайшло, озеро позеленіло з темним відтінком і гірські шпилі запалали як червоні рожі. Готель численними своїми світлами кидав сяйво як великий смолоскип до другого кінця берега. У такий вечір сиділи у малій, пишній кімнаті призначеній до гри чотири особи і грали у карти. Одна дама і три панове дуже поважно стежили за покером: банкир Берґіюс зі своєю дружиною Ніною, елегантний француз барон Раймонд Доссер і багатий голяндський моряк Ван Гуттен.

Пані Ніна Берґіюс була незвичайно гарна і мала відповідні рамці для своєї краси. Її струнке тіло оперезувала чорна оксамитна сукня повна простоти, а довкола вирізу на шиї лежали три ряди ясних перел, великих як горох. Ніжне личко з рівним носиком і неймовірно малими червоними устами було прибране ясним волоссям. У це волосся був вплетений плятиновий обруч з великими, іскристими брилянтами. Не диво, що всі три панове, з її чоловіком включно, вдивлялись більше у цю привабливу постать, ніж у свої карти. Берґіюса нервувало те, що два його трачі не скривали свого подиву. Він кинув несподівано карти на стіл і сказав до жінки:

— Маю досить. Іду спати. Чи ти теж ідеш?

Але Ніна відповіла енергійним кивом голови:

— Ні, ми ще трохи пограємо у трійку, правда? Але ти йди. Я скоро прийду.

Берґіюс прикусив роздратовано уста. Його намір був зовсім інший. Та тепер мусів уже „робити добру міну до кепської гри". Зробив свій рахунок, коротко попрощався і відійшов.

Шойно годину пізніше Ніна була вдоволена, коли всі штони Доссера і Ван Гуттена лежали перед нею. Доссер поцілував її з пошаною в руку і зійшов униз до своєї кімнати на мезаніні. Ван Гуттен прохав Ніну, щоб дозволила йому проводити її ліфтом. „Я теж мешкаю на першім поверсі", додав він. Коли виїхали наверх, провів він її до її кімнати, що містилась поруч кімнати її чоловіка. Коли вона подала йому руку на прощання, він затримав її у своїй долоні.

— Який щасливий мусить бути ваш чоловік, що має таку гарну жіночку, як квітка... — сказав зітхаючи... — Моя жінка лежить там — показав він рукою у глибину коридора — і має серцеву атаку.

Ніна всміхнулась байдуже. Чуже терпіння не зворушувало її. Але всміхнувшись відкрила між двома соковитими губами ряд білосніжних зубків. Тоді у Гуттенові прокинулось непереможне бажання торкнутись цих губ: він притягнув Ніну до себе і поцілував її як шалений. Ніна сперлась руками на його груди і пробувала його відштовхнути. Це вдалось їй, але шнур перел зачепився за ґудзик її сорочки і розірвався. Одна перла впала на землю. Ніна нахилилась, щоб її підняти. Тоді плятиновий обруч зсунувся з її голови і з сильним дзенькотом упав на тверду мозаїкову долівку.

Ніна, скажена, відвернулась мовчки. З пацьками у руці ввійшла бездумчиво до кімнати свого чоловіка, замісць до власної. Запізно спостерігла свою помилку. Берґіюс, встав у піжамі від стола і спитав: „Що таке сталося?" — Нічого — відповіла Ніна подратована. „Нічого? адже ти маєш кров на устах... Твій нашийник розірваний... діадем поломаний". Ніна не хотіла скандалу: — Якийсь мужчина йшов по коридорі, вхопив мене у свої обійми і хотів мене поцілувати. „Хтож це такий?" — Звідки я можу знати? Чи я можу знати всіх готелевих гостей?

І збентежена вийшла до своєї кімнати.

Берґіюс подумав хвилину, після чого побіг у піжамі і капцях до ліфту. „Хто їхав з моєю жінкою наверх?" — спитав ліфтового хлопця, вкладаючи йому в руки пять франків. — Пан Ван Гуттен з 50-го числа.

Берґіюс побіг коридором як божевільний. Не стукав до кімнати ч. 50, кинувся на Ван Гуттена, що сидів на ліжку біля своєї жінки і дав йому два поличники. „Ви... ви... лайдаку... ви їхали з моєю жінкою..." — кричав. Жінка Ван Гуттена втратила на щастя память.

Пізно вночі Ван Гуттен збудив Доссера. Майже з плачем оповідав моряк французові про інцидент:

— Ви добрий знайомий Берґіюсів і тому прошу вас будьте моїм посередником у цій справі. Моя жінка тяжко хора. Я маю двоє малих дітей і тому ані не можу з ним мати поєдинку ані покинути готелю, як він цього домагається. Вспокійте його, зробіть усе можливе. Негайно підіть до нього...

В 2-ій годині вночі Доссер увійшов до кімнати Берґіюса, що метався як тигр у клітці. У фотелі гойдалась схвильована і сонна Ніна.

— Добре, що ви прийшли! — крикнула вона, побачивши Доссера. — Мій чоловік робить мені цілу ніч сцени через дурний цілунок і не дає мені спати. Зовсім як Отельо!

— Цей нахабний атентат на тебе — почав Берґіюс — не може полишити так...

— Годі! — відповіла Ніна. — Будь ласка, вийди тепер з кімнати, бо я хочу всю справу спокійно обговорити з паном Доссером.

Берґіюс вийшов слухняно і проходжувався по коридорі. Ніна простягла ніжно обійми до Доссера і сказала до нього пестливо:

— Раймонде, поцілуй мене!

І Раймонд поцілував її.

Перекл. А. Б.

Як виглядала українська демонстрація

В ШИКАГО.

Напад більшовиків на український похід. — Крівава бійка. — Ранені. — Арештування напасників.

Від Ред.: Перед трьома тижнями помістили ми коротку телеграму про українську протибільшовицьку демонстрацію в Шикаго. Нині подаємо докладний опис тої демонстрації.

В неділю пополудні, 17. грудня 1933 р. пять тисяч українців міста Шикаґа й околиці зібралося на масову демонстрацію проти політики виголоджування України, ведевої московським більшовицьким урядом. Похід зібрався спокійно коло місцевої української католицької церкви та рупив у примірнім порядку вулицями міста, щоби по маршу зібратися на масове віче, на якому мали обговорити московську політику й ухвалити відповідні заяви. Похід почався так спокійно, що поліція вважала зайвим давати походові якунебудь охорону.

Похід отвирав відділ січовиків та став поступати відповідно до наміченого пляну. Та вулиці, якими переходив похід, стали незадовго сценою подій, які кореспондент „Ню Йорк Таймсу" називає найгіршими заворушеннями від років. Ці заворушення викликали ґрупи більшовиків, які в числі кількох соток напали на український похід. Вони кидали на демонстрантів гнилими яйцями, обсипували очі перцем і паприкою, кидали на спокійних українських демонстрантів цеглами й камінням, оловяними рурами й ґумовими палками, боксерами і т. д.

Поліції було так мало, що вона не могла охоронити походу проти нападу. А більшовики не щадили нікого: нападали однаково на мужчин і жінок. Не щадили навіть дітей, які маширували в поході, щоби запротестувати проти виголоджування їх братів і батьків більшовицьким окупантами України.

Коли спокійні демонстранти побачили, що поліція не може дати їм охорони, мусіли виступити самі чинно в обороні власній та в обороні жінок і дітей. Зчинилася загальна бійка. Українці відбивалися, чим могли. Січовики мали в руках кріси, але вони були незабиті. Як каже повідомлення новинкарського бюра „Асошіейтед Прес", січовики вживали незаладованих крісів як палок.

Роджена тут молодь, яка прийшла на демонстрацію, активно боронила права демонстрації, яке вона вважає природним правом кожної людини в демократичній країні.

Як показують повідомлення ґазет і новинкарських бюр, українці оборонили свій похід. Сотки ранених залягли вулиці. „Асошіейтед Прес" подає число ранених на 50, „Ню Йорк Таймс начисляє їх на сотку. Приватні повідомлення подають, що поважно ранених є дві сотки та що більшість ранених — це більшовицькі напасники. Одному бандитові, що зробив своєю спеціяльністю нападати на діти, видерли очі.

Щойно тоді, як бійка вже кінчилася, на поле бою наспіла поліція. Їй уже малощо лишилося поза арештуванням напасників та відправленням ранених до шпиталів. Двацять осіб, як каже „Асошіейтед Прес", відправлено до повітового шпиталю та до Джеферсон Парк Госпитал. Поліція арештувала кільканацятьох напасників, між ними двох більшовицьких лідерів. Від них відобрали, як каже поліція, ріжного роду скриту зброю, як ґазові рури, ґумові палки, боксери.

Після того віче відбулося так, як було заповіджено. У великій салі Шикаґо Джернімен Пломберс Гол панував взірцевий лад і порядок. По вислуханні промовців принято одноголосно резолюції протесту проти більшовицького виголоджування України.

Напад більшовиків зробив те, що місцеві ґазети принесли спеціяльні видання з описом нападу на демонстрацію й описом віча. Новинкарські бюра рознесли вісти про віче по всій Америці. Замітне при тому, що ті повідомлення подають уже без перекручувань причини й основи українських протестів. („Свобода".)

Заворушення з австрійських таборах праці.

ВІДЕНЬ, 11. І. ПАТ. В таборах праці в Стирії, Каринтії, Бурґенлянді і в Долішній Австрії вибухли ґітлерівські неспокої. Учасники табору в Стремі, в Бурґенлянді, знищили уладження, зарвавши околичних купців на 12 тисяч шилінґів і пішли в напрямі угорської границі числом 150 осіб. Австрійська влада не позволила їм перейти границі в останній хвилині.

В Льобав під Віднем збунтувалося 250 учасників табору, що рішили машерувати масово до Відня. Поліція розігнала похід і арештувала його учасників. Найдено при них сліпні бомби, ґазові ґранати і петарди.

В Каринтії учасники табору у Штайндорфі рушили з розвиненим ґітлерівським прапором до Віляху. До кривавої сутички прийшло в Кляґенфурті, де учасники табору в Геленберзі пішли масово до міста перед будинок друкарні Каринтія, що належить до християнсько-суспільного посла, кинули до середини кілька петард і вибили шиби. В сутичці з демонстрантами одного поліцая тяжко побито. При виміні стрілів двох демонстрантів убили, одного тяжко ранили.

Поліційна влада завважала, що в приватних таборах праці йде систематична ґітлерівська пропаґанда. Наслідком того в кількох таборах рівночасно вибухли заворушення.

—o—

Після страчення Люббе.

БЕРЛІН, 11. І. ПАТ. З Амстердаму повідомляють, що вістка про страчення Люббе викликала в цілій Голяндії пригноблення. Голяндський уряд надармо старався, щоби Люббе помилували. Професор університету в Амстердамі де Йонґ, що інтересувався долею Люббе, заявив, що німецький закон, виконуючи екзекуцію на засудженім, відстав позаду на цілі століття. Передбачуючи маніфестації, голяндська поліція вмцінила поліцію перед будинком німецького консуляту в Амстердамі і перед бруватним домом.

Тіло страченого Люббе зложено в лайпціґській просекторії. Досі не знати, чи хто з родини забере його тіло

Утраквізація шкіл у Радянщині.

В Москві відбулася конференція в справі національних меншин. Обговорювали між іншим справу введення другої мови до меншинних шкіл, якою буде очевидно мова російська. Отже школи національних меншин будуть зутраквізовані. Обмірковували теж справу поселення циганів на ріллі в б. смоленській ґуберії, де створено 20 рільних колективів.

Фармерський страйк в Америці.

З Шикаґо повідомляють, що яких сто миль довкола міста триває дальше страйк фармерів. Достава молока дуже утруднена. Страйкарі вкинули кілька вантажних самоходів з молоком в ріку, а один спалили. Тисячі літрів молока розляли по дорогах. Пробували теж задержати потяги з молоком, що їхали з подальших сторін.

—o—

Несубординації серед ґітлерівців.

БЕРЛІН, 11. І. ПАТ. Тому що повторяються випадки несубординації членів ґітлерівських формацій супроти розпорядків поліції, пруський премієр Ґерінґ видав розпорядок, у якому стверджує, що навіть умундуровані члени ґітлерівських формацій мусять пристосовуватися безоглядно до розпорядків поліції, яка також має право відводити їх на поліційні станиці.

З нових видань.

Важна новина з нашої історіографії.

Михайло Возняк: „ХТОЖ АВТОР Т. ЗВ. ЛІТОПИСУ САМОВИДЦЯ?" (Записки Наук. Т-ва ім. Шевченка, т. CLIII., випуск 1.)

Питання, яке взявся розвязати проф. Возняк, томить довгі роки наших і чужих дослідників. Для нас воно не лише питання методичного виповнення чисто наукового розсліду. Виявлення постаті Самовидця, автора одного з найважніших джерел до історії будови козацької держави причиниться дуже багато до висвітлення тої буйної доби. Літопис Самовидця н.званий автором „О початку і причинах війни Хмельницького" обіймає час від 1648 року і доведений до 1702 року. Таємничість автора того багатого у відомости політичні й суспільно-побутові твору притягала постійно до себе багатьох дослідників, але й була причиною, що стільки важних відомостей залишалося під знаком запиту, бож непевна була достовірність невідомого автора. З самого твору видно лише, що автор стояв довгі роки близько керми козацької держави, був у курсі найважніших її справ, брав участь у деяких дипльоматичних місіях і через те був добре поінформований не лише про українські, але й про европейські відносини. Оцінюючи історичних діячів та їх окремі вчинки з погляду своїх релігійних і суспільно-політичних переконань, любить часто моралізувати, для одних не щадить похвал, для інших часто пристрасних доган. Неприхильно ставиться до гетьманів Виговського, Брюховецького, Дорошенка, Самійловича, хвалить Сомка, кошового Сірка, Мазепу. Сам походить з Західньої України, але більшу частину старшого віку провів і писав свій літопис на Лівобережжі. Він прихильник статечних кляс громадянства, щирий монархіст, ревний християнин і великий прихильник освіти. Та не знаючи його ближче, годі перевірити не лише наскільки він обєктивний, але не можемо як слід оцінити його відношення до подій і історичних постатей.

Досі вчені намічували кількох уже кандидатів на Самовидця та найбільш правдоподібним видався багатьом ніжинський сотник, а відтак протопіп *Роман Ракушка*, якого біографічні дані дещо сходяться з вказівками літопису. Після праць проф. Петровського, що викликали в останніх часах великий розголос (про них писав в 1932 р. на сторінках „Діла" д-р Герасимчук), й який старався зібрати всі можливі арґументи про ідентичність Ракушки й Самовидця, здавалося питання остаточно вирішене, тим більше, що за доказами Петровського заявився і проф. Грушевський.

Та всі дотеперішні погляди про авторство Самовидця нагло захитав оце проф. Возняк.

Студіюючи цікаву мову Самовидця, цікаву не лише характеристичними подільськими висловами, складнею, стилем і своєрідними поняттями й поглядами, натрапив проф. Возняк на *ідентичні вислови й думки* в автографі заяви висланої до короля Михайла Вишневецького Дорошенкового старшини, корсунського полковника *Федора Кандиби.*

Після докладної аналізи характеристичних рис мови й правопису Кандиби, занявся теж проф. Возняк аналізою маловідомого рукопису варшавської копії літопису Самовидця, прирівнюючи його до видрукованого тексту літопису, щоби виказати схожість мови отих трьох текстів. Розглядаючи похибки копії літопису стверджує,

що походять вони з питомого характеру письма первовзору Самовидця, й що є вони того роду, що можливість ідентичних похибок потверджують графічні властивості деяких літер у Кандиби.

Постать Федора Кандиби має тепер найбільше даних з усіх дотеперішніх кандидатів на Самовидця. Правда, не міг автор зібрати всього матеріялу в тогобічних бібліотеках і архівах до тої цікавої постаті, але вже з того, що зібрав, виступає вона досить ясно. Життєписні дані Федора Кандиби багато більше сходяться з літописними звістками, ніж життєписні дані Романа Ракушки. В рядах козацьких старшин, це незвичайна постать. Початки своєї карієри відбув Кандиба, мабуть при боці Золотаренка й з ним уперше виемігрував на Лівобережжя. З того можна й вияснити його приявність під Смоленськом, Ригою, на чигиринській раді (1657 р.) та в інших місцях, де припускають присутність Самовидця. Відтак вернувся на Правобережжя і був у великих ласках короля, обдаровуваний маєтками й привілеями на шляхецтво, служив Дорошенкові на становищі корсунського полковника. Від Дорошенка перейшов до Самійловича, поселився на Лівобережжі й тут незвичайно шанований і обдаровуваний гетьманом Самійловичем, Мазепою й московськими царями, на нижчій, але багатій посаді конотопського сотника дожив пізнього віку, оточений внуками й правнуками в багацтві й почестях.

Недовго певно впаде більше світла на оту цікаву постать, бо працею проф. Возняка зацікавився науковий світ (звістки про неї є вже й у чужинній пресі). Гідна вона теж особливої уваги як солідний методольоґічний приклад.

Д-р. Витанович.

Український Дім у Празі.

Музей Визвольної Боротьби України одержав з Буковини в грудні м. р. 165 пожертв (5952 л.), зібраних на підписні листи Музею українським студентством на Буковині. Збірку організував голова Союзу Українських Студентських Організацій (СУСОР) п. Ом. Попович, а переведи її призначені збірщики з студ. товариств „Українське козацтво", „Запорожжа" та „Укр. акад. козацтво „Черноморе". Разом із тим з адміністрації часопису „Час" у Чернівцях одержано 8 пожертв (780 л.), що надійшли окремо.

Обєднання Українських Орґанізацій в Америці, Ню Йорк, надіслало 50 долярів, „бажаючи якнайкращих успіхів у тім великім ділі". Обєднання внесено в списки Добродіїв Музею ВБУ.

У Канаді відбулася нарада представників національних товариств в Едмонтоні, провінція Альберта, і орґанізовано ініціятивний комітет що займеться збірковою акцією на будову Українського Дому в Празі. Цей комітет має подбати про зорґанізування збіркових комітетів в окремих організаціях. Голова комітету д-р П. І. Лазарович, що недавно сам перебував у Празі на студіях українознавства. Секретар п. Іван Ісаїв. Цей комітет має на увазі провінцію Альберта.

Українська Громада в Римі асиґнувала на Український Дім у Празі 300 лірів, як вкладку Добродія Музею Визвольної Боротьби України (25 дол.) і окремо перевела збірку серед українців у Римі (81 лірів).

Співробітники Укр. Пресового Бюра в Берліні надіслали кч 160. Значне число пожертв надходить і далі від українців у Чехословаччині, зокрема з Закарпаття. Відділ Українського Всепрофесійного Робітничого Союзу в Терезині зібрав серед своїх членів кч 250, як пожертву Фундатора Українського Дому, (10 дол.). Заробітчани з Закарпаття, що працюють в копальнях у Бельгії, зібрали кч 50.

Повний список усіх жертводавців містить нове число *„Вістей Музею Визвольної Боротьби України"*, що вийшло з нагоди дня 22. січня. День 22. січня — день Музею Визвольної Боротьби України, і Управа Музею звертається з гарячим закликом до всіх українців і всіх українських установ, орґанізацій, підприємств, шкіл, часописів на всіх українських землях і на чужині не забути в цей день скласти свою пожертву, зробити збірку на Український Дім у Празі, зібрати якнайбільше грошей. Пожертви надсилати на адресу директора Музею проф. Д. Антоновича:

Prof. D. Antonovyč, Praha—Nusle, 245. Czechoslovakia.

Жертви можна складати й через Земельний Банк Гіпотечний у Львові на почтову складанку 500170 з допискою МУД (Музей, Український Дім), а в Чехословаччині на почтове конто Музею: Прага 80940.

ЗМОВА СЕРЕД СІЯМСЬКИХ МОРЯКІВ.

БАНҐКОК, 11. І. ПАТ. У сіямській маринарці викрили змову, яка довела до вибуху бунту. З огляду на гостру цензуру тяжко означити характер і причини бунту.

Український Пласт за кордоном.

Чому Союз Українських Пластунів Еміґрантів не брав участи у світовому Джемборі 1933 р.?

До команди СУПЕ прийшло багато запитів, з яких причин члени СУПЕ не брали участи у світовому Джемборі. У відповідь на всі ті запити Команда уважає своїм обовязком подати до прилюдного відома ті причини, які спонукали СУПЕ відтягнутися від участи у світовому Джемборі в Ґеделе біля Будапешту.

Передовсім Команда Чехословацького Пласту не дозволила СУПЕ виступати самостійно, як самостійній національній одиниці, а навіть не погодилася на те, аби СУПЕ виступав як автономна одиниця Чехословацького Союзу. А виступати на Джемборі незалежно від Чехословацького Союзу СУПЕ не міг, бо брати участь у Джемборі можуть тільки члени Міжнароднього Пластового Бюра. Прохання СУПЕ приняти його в члени того Бюра відкинули, головно через спротив поляків.

Значить, українські пластуни могли би брати участь у Джемборі тільки як члени тих чеських округ, у яких вони зареєстровані як члени Чехословацького Союзу; напр. празький III. курінь ст. пластунів, зареєстрований як 13. курінь Олд-скавтів у Празі, мусів би творити частину празької жупи, братиславський курінь творив би частину братиславської жупи і т. д. Отже основна причина і ціль нашої участи в Джемборі — репрезентація Українського Пласту — відпадала.

І через те, а також наслідком кризи в Команді: виступлення б. команданта п. Е. Вирового із СУПЕ, — не призбирано фондів на висилку хоч одного пластуна до Ґеделе. Але всетаки Український Пласт був на світовому Джемборі репрезентований і то добре репрезентований — пластунами із Закарпаття. Вправді Команда чехословацької виправи до Ґеделе, побачивши в них на одностроях гарно вишиті написи „Підкарпаття" і вишивані стрічки на капелюхах, приказала їм це негайно позривати, бо, мовляв, нема ніякого „Підкарпаття", а є тільки одна „Чехословакія". Але мадяри вміли відріжняти наших закарпатців від чехословаків (помагали їм у тому їхні відомі політичні апетити) і навіть прихильно їх приняли.

Про успіхи закарпатців на Джемборі було багато статтей у вакаційних числах „Українського Слова" (Ужгород), а також друкується подрібний звіт бр. Шереґія в місячнику „Учительський Голос" (Мукачів). Участь брало 35 пластунів і пластунок. Як звичайно у правдивих українців буває, тих 35 пластунів і пластунок творили і добре зіспіваний мішаний хор під орудою бр. Шереґія і гурток танцюристів і капелю до танців; були й сольові танцюристи, що своїми танцями здобули розголос по цілій Мадярщині („Чумак" та „Гонивітер").

Не знати, чим кермувалася Команда табору в Ґеделе, що помістила закарпатців біля арабів. Може рахувала їх однаково екзотичними, чи може дещо з собою спорідненими, — бо закарпатці, щоби заманіфестувати свою приналежність до українського народу, ходили всі у вишиваних сорочках і шараварах, а не в одностроях, тому що вишивану стрічку з написом „Підкарпаття" заборонили їм носити. А може це був натяк на кольоніяльне становище. Одні з другими порозумівалися всіми способами пластової винахідчивости і стали дійсними, взаїмно щирими приятелями. І так після македонців, хорватів, катальонців придбали ми ще одного приятеля в недолі.

Москвофільські пластуни, яких є на Закарпатті дрібна горстка, не брали участи в Джемборі і тому закарпатські москвофіли після повороту українських пластунів наробили багато крику, що, мовляв, українські пластуни іредентисти (диви: передовиця в „Українськім Слові" ч. 18, з дня 15. IX. під наголовком „Іредента, Іредента!"). А доказом того мало бути, що українські пластуни продавали на Джемборі пропаґандивні переписні листки праці артиста Н. Григоріїва і на одному з них був тризуб! А потім СУПЕ заборонено посилати на Закарпаття ті свої видання, на яких є український пластовий юнак із тризубом. Властиво: посилати можна, але тризуб треба замазувати чорнилом.

Р. М.

Вибори до міських рад.

ВИБОРИ В КОЗОВІЙ

Вибори ці у нас нічим особливим незамітні. Українці привикли були до курій і добре їм було, бо богатші і бідніші ділились якось мандатами. А що було 48 місць, то українцям завжди припадала около 1/6 частина, себто 8 мандатів, які займали селяни, відступаючи часом одно місце священикові. Світських інтеліґентів-українців у раді майже ніколи не було.

Коли зближався речинець виборів, місцевий адвокат зі своїм конципієнтом скликали передвиборчі збори, пояснили людям виборчий закон і вибрали на них виборчий комітет. На зборах були представники всіх груп, всі попередні радні, одначе найчисленніше явились ті, що гуртуються біля спілкової асекурації худоби і вони вибрали комітет зі своїх людей. Комітет той уложив лісти на обі округи, на які поділено місточко, але поминув усіх давніх радних, між ними й місцевого пароха. Поминені старші погнівались і зголосили свою окрему лісту в одній окрузі. В той спосіб розбився одноцілий український фронт і через те згори можна було передбачити нашу поразку. Повернути всіх до спільного фронту таки не вдалося. Через те при виборах вибрано у нас аж 11 поляків і 3 жидів (жиди також зголосили 2 лісти в одній окрузі) та лише 2 українців — по одному в окрузі. Поляки перед виборами пропонували 3 мандати для українців за ціну спільної лісти.

Вибрані з українців голова і секретар спілки асекурації худоби Данило Ґрамик і Михайло Стень. Зазначити треба, що комітет не працював так, як того вимагає виборча акція. Одначе вислід не є трагічний, бо чи буде двох чи навіть чотирьох українців-радних, то управляти містом будуть поляки і жиди, як і досі. Українці дотепер не проявляли в громадській раді ніякої поважнішої ініціятиви, і хоч викрилися ріжні зловживання, то наші радні нічим не причинилися до прочищення злої господарки управи міста.

Теперішні вибори дали нам поглядову лекцію, як виборів не треба переводити. Поляки дістали мабуть згори наказ перехилити більшість на свою сторону, бо взялися з запалом до роботи, до ріжної ґеометрії і ріжних штучок. Ті штучки проявлялися в неполагодженні зовсім слушних реклямацій, у неможливости переглянути спис виборців, в якім було повно померших і т. д. Польська сторона пишається тепер тим, що здобула більше мандатів як полякам належалось. Одначе радість повинна бути невелика.. Цікаво, що ніяких протестів ніхто не вносив, бо люди стратили віру, аби це щось могло помогти.

Тепер між вибраними радними йде боротьба за бурмістра. Кандидатами є дотеперішній бурмістр, нотар Травфельнер і поручник Яровський, командант „Стшельця". Українці могли б бути невтральні, одначе польський парох чже намовив нашого Ґрамика голосувати на нотаря..

Громадянин

З конституційної комісії.

На засіданні конституційної комісії поль ського сойму в четвер йшла дискусія над рефератом у справі внесення ревізії конституції. Від Українського Клюбу промовляв пос. **Загайкевич.** Він висловив побоювання, що проект конституції створить утруднення для української репрезентації в соймі та сенаті. Бесідник заявився проти проекту.

Якщо знаєте, що „Просвіта" пригортає до себе інші наші установи, то знайте і про свій обовязок супроти „Просвіти"!

Подяка.

Всім, що віддали останню послугу мому чоловікові бл. п. Іванові Кміцикевичеві і передали мені слова співчуття, а також Всч. Духовенству, що взяло ласкаво участь у похороні та панахиді складаю якнайщирішу подяку. ОЛЬГА КМІЦИКЕВИЧЕВА

ШВЕДСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ.

СТОКГОЛЬМ, 11. І. ПАТ. Сесію рікстагу отворено промовою короля. Він підкреслив, що одною із перших турбот шведського уряду буде поправа положення в хліборобстві та боротьба з безробіттям. Буджет держави на 1934 р. передбачує видатки 1,051.685 тисяч корон, у порівнянні з цифрою 1,010.339 тисяч корони у минулому році.

АВСТРІЙСЬКІ ГІТЛЕРІВЦІ ПЕРЕЙШЛИ НА МАДЯРЩИНУ.

БУДАПЕШТ, 11. І. ПАТ. Із Керменду повідомляють, що нині в год. 6. рано біля села Пінкаміндсент перейшло австрійський кордон 144 австрійських нац. соціялістів, що належать до табору праці. Прикордонна сторожа придержала їх і провізорично інтернувала в будинку міської школи.

ЗАЯВА МІН. ТІТУЛЕСКУ.

БУКАРЕШТ, 11. І. ПАТ. Після складення присяги міністер закорд. справ Тітулеску дав таку заяву представникові урядової тел. агенції „Радор": Зі смертю великого горожанина й мого щирого друга, яким був д-р Дука, я перестав бути міністром закордонних справ. Теперішне положення вимагало негайної полагоди деяких держ. конечностей. Тепер можна сказати, що їх полагоджено. Спокій в Румунії запевнений та нема небезпеки замаху. Закордонну політику Румунії, диктовану інтересами нашої нац. едности, будемо вести далі з повною рішучістю й вона не зміниться ні не захитаеться. Румунія країна зовсім миролюбна, та заразом глибоко-націоналістична. Даючи вислів однодушним змаганням країни, буду старатися на становищі міністра закордонних справ служити ідеалам справедливости, мира та моральности, яких так бажае вся країна.

НОВИНКИ

— **Маланчин Вечір** з ріжномаїтною програмою і джесбендом уладжує **Українська Беседа** у Львові (Народний Дім, вул. Рутовського) в суботу 13. січня ц. р. для своїх членів і впроваджених ними гостей. Початок в год. 21. Запрошення при вступі. 929 1-1

— **На карти „Рідної Школи"**, що звільняють від алькогольних напитків з нагоди Різдва Христового зложили (в золотих): зі Сколього: 3 зол.: Вп. Булакова Мальвіна; по 2 зол.: Вч. Садовський Вол., Лучка Степан, Івасиків Сидір, д-р Сеневицький Юліян, о. Мосора Михайло, Топольницька Юлія, Гребенюк Ольга, Логінський Іван, д-р Дольницький Степан. — Хто черговий?

— **Хто виграв на льотерії?** Четвертого дня тягнення IV. клясової льотерії впали виграні на такі числа: 15.000 зол. на ч. 15431, 153707. 10.000 зол. на ч. 56445 10.000 зол. на ч. 9942, 75215, 94892 5.000 зол. на ч. 50060, 80642, 136222, 151631. 5.000 зол. на ч. 103528, 124904, 21608, 145997. 50364, 153286, 159496. 2.000 зол. на ч. 9117, 23756, 25101, 35836, 50135, 70522, 135957, 145307, 146394, 147405, 163309. 2.000 зол. на ч. 9626 13173, 16490, 18560, 20597, 23283, 28902, 47942, 53592, 56817, 57688, 61012, 63937, 90500 107146, 115600, 135656, 150517, 163124, 163461, 166941, 70817, 72816. 1.000 зол. на ч. 3401, 4940, 5306 5680, 6016, 6277, 9418, 9688, 10746, 11345, 16077 17570, 18695, 23567, 23733, 39750, 50415, 51597, 52607, 52769, 58625, 68169, 76590, 79649, 81988, 86286, 88153, 88615, 89323, 100581, 100655, 101591, 115369, 120538, 126914, 144211, 147727, 153801, 156013, 157050. 1.000 зол. на ч. 10131, 10247, 14473, 16221, 18425, 23275, 26582, 31147, 33736, 35850, 37244, 38785, 43750, 48623, 49717, 53906, 58758, 62168, 68467, 70230 71553, 73581, 74292, 91969 91896, 101046, 103371, 104458, 106720, 107122, 107282, 112691, 114855, 114954, 111693, 121213, 122827 127906, 127476, 132520, 141557, 142105, 143895, 143502, 150257, 159577, 164692, 164930, 166649, 168609.

— **Чи начальник залізничої стації обовязаний розуміти по українськи?** Підписаний хотів дня 10. ц. м. купити на залізничій стації в Бусовиску білет до Львова. На його слова „прошу дати мені білет до Львова", начальник стації п. Дуркач відповів: „не розумем". Не помогло кількакратне виразне повторення повищих слів. За кожним разом була відповідь: „не розумем". (А проте до дівчини Теклі Щербан, яка безпосередньо перед мною купувала білет до Самбора

Про українські катедри у Варшаві та ендецьку поінформованість.

У варшавськім університеті створено дві постійні катедри українознавства: граматики та історії. Одночасно польська преса, подаючи цю вістку, назвала й імена професорів Смаль-Стоцького й М. Кордуби, покликаних на ці катедри.

„Кірер Львовскі", шукаючи в цій звістці нового джерела натхнення для своїх доносицьких звичок, подає нині таку звістку:

„Катедру української мови й літератури у варшавськім університеті має перейняти б. проф. університету в Чернівцях і б. посол до австрійської державної ради, **відомий ворог поляків** Смаль-Стоцький, який викладав в українськім університеті у Празі. Катедру української історії має перейняти д-р Мирон Кордуба зі Львова.

Передовсім обидва професори, про яких мова в пресових звістках, викладають у варшавському університеті як контрактові сили вже від літ і ніколи ні один польський часопис не піднімав з цього приводу крику, навіть в найбільшому засліпленні розуміючи, що коли в університетах можна викладати санскрит, то тим більше ні польській науці, ні університетській молоді не зашкодить дізнатися від українських учених про розвоеві підстави української мови та про українську історію (не розуміє цього лише — сенат і професура львівського університету, в якім усе ще „єнзик рускі" викладає поляк!). По-друге: славний фільольог проф. Степан Смаль-Стоцький святкував саме три дні тому свое 75-ліття, і не знаемо, чи колинебудь був у Варшаві. Річ іде не про проф. Степана, а про його сина проф. Романа Смаль-Стоцького, і треба бути крайнім анальфабетом в українських відносинах, щоби ці особи переплутати.

Чи проф. Степан Смаль-Стоцький е „ворогом поляків" — про це видно пп. редакторам „Куріера Львовского" „відомо". Але коби лише ті редактори мали дрібку тої великої культури, якою відзначається вилаяний ними („полїція!!") сивоволосий учений, то ми радо згодились би, щоби вони були такими ворогами — супроти українців.

п. Дуркач звертався з вулично-неморальними дотепами в українській мові). Тоді підписаний спитав начальника стації, чи він має намір продати йому білет чи ні, а одержавши ще раз відповідь „не розумем", мусів всісти до поїзду без білету. У звязку з тією справою, підписаний звертається до львівської дирекції залізниць з прилюдним запитом: Чи начальник стації у Сх. Галичині обовязаний розуміти по українськи? Чи може люди, які нпр. не вміють говорити по польськи, не можуть їздити залізницею? — **Ярослав Татомир.**

— **За кольпортажу летючок ОУН.** Перед трибуналом присяглих суддів у Львові відбулася розправа проти двох парубків з Боиниць Загірних пов. Бібрка, братів Григ. і Мих. Кусяків, яким закинено кольпортажу летючок ОУН, що накликували до бойкотування шкіл. Обох засуджено на вязницю по півтора року.

— **Крадіж у львівській електрівні.** У Львові відбувся процес проти двох інкасентів міської електрівні, Мих. Пшисенжного і Станисл. Седлячка за спроневіряння громадських грошей. Перший з них присвоїв собі 9.621 зол., другий 7.093 зол. Ніхто з них не признався до вини, викручуючись, що гроші їм вкрадено, тощо, хоч зізнання свідків випали для них некорисно.

— **Львівська хроніка.** Наслідком донесення інж. Ліськевича ведеться слідство проти адвокатів Стшемінського, Янковського і Голубовського під замітом неправильних гіпотечних трансакцій. — Торговлю вин Н. Козьола при вул. Домініканській обікрали злодії, вивізши на візку більшу скількість фляшок. — В костелі Францішканок при вул. Курковій вкрадено підчас вечірні із різдвяного вертепу фігурку, що представляла народженого Христа. — Безробітний кравець Макс Моргентав із Знесіння пострілив з револьвера на вул. Жовківській свою наречену Брониславу Вайсман, що рішила з ним зірвати.

— **Краєва хроніка.** В каміналомі на Чортівській скалі біля Лисинич під Львовом експльозія динаміту ранила трьох робітників, Мих. Бесядецького, Мих. Хомія і Юл. Буковського, яких відставлено до шпиталю. — До мешкання Францішки Гаврилюк в Товстім пов. Скалат добулися чотири напасники і стероризувавши домівників, забрали зі скрині 410 зол. — Начальника громади Лозова пов. Тернопіль, Якова Бродського і писаря Дубського усунено від урядування, бо люстрація викрила недобір 20.000 зол. за пять років.

— **Про будову радянського каналу,** що лучить Ленінград з Білим морем, подає „Осерваторе Романо" жахливі подробиці. Канал, довгий на 226 км., докінчено за півтора року при вжитті 150.000 засланців, з яких залишилося живими тільки 10.000. Всі інші вигинули. Гроби 140.000 мучеників біліють тепер на далеких радянських пустарах.

— **Ріжні вістки.** Населення Праги має осягнути в найближчому часі число 900 тисяч осіб. — Поліція в Дортмунд-Мартен арештувала пастора Більтемаєра за це, що дітям, які приходили до нього, заборонив поздоровляти на гітлерівський спосіб. — Шість гидропланів Зл. Держав вистартувало із Сан Франціско до Гонолюлю, щоби виконати лет в одному етапі.

— **Справлення похибок.** В статті з нагоди 75-ліття проф. Степана Смаль-Стоцького з 11. січня 1933 р. вкралися деякі прикрі помилки, які просимо ласкаво виправити: 1. шпальта, рядок 14 надруковано: бо як неприязні вітри — треба: бо-ж неприязні вітри...; 2. шпальта — рядок 10: і з цього боку найбільший — треба: і з цього боку **це** найкращий...; 2. шпальта — 32: **пбудовані** зовсім, — треба: побудовані; 3. шпальта — рядок 19: не визнає **створеною** школою цього ґеніяльного лінґвіста — треба: **створеного** школою цього ґеніяльного лінґвіста...; 26 сучасних **синхроністичних** прикмет... — треба: сучасних (синхроністичних) прикмет; ст. 3 — 1. шпальта: щоб громада їх **піднесла** якслід — треба: щоб громада їх пізнала якслід.

Літературний куток.

НЕДРУКОВАНІ УКРАЇНСЬКІ ПОЕМИ ОТОКАРА БЖЕЗІНИ.

Незадовго перед Різдвом вийшов з друку третій том збраних творів найбільшого чеського поета Отокара Бжезіни: **Spisy Otokara Březiny, svazek III. Prvotiny. Vydala Česká Akademie Věd a Umění, nákladem Melantricha a. s. Praha** 1933. Великою несподіванкою цього тому є цикль „З українських переказів" (**Ze zvěsti ukrajinskych**), який містить крім вступу дві більші поеми: „Пісня про Хорушенка (**Piseň o Chorušenkovi**) й „Брати" (**Bratři**). За свого життя Бжезіна ніколи цих поем не друкував і про них не згадував, знайдено їх у зошиті ранніх віршів, подарованім р. 1886 шкільному приятелеві Фр. Баверові.

Українські поеми займають у щойно виданім томі 42 сторінки, з цього припадає 1 сторінка на вступ, 19 на „Пісню про Хорушенка", решта на „Братів". Вступ прегарний, мало чи не кращий від самих поем. Він надиханий щирою любовю до України, до її степів і ланів, до її минулої козацької слави, до її романтики. „Що мандрівникові тіниста альтанка, то мому духові була Україна в добі щасливих хвиль молодости; як для арґонавтів золото та вовна, так для мене той чарівний, таємничий край був бажаною і милою метою", — так звучить у прозаїчнім перекладі перша строфа цього вступу. Кінчається він так: „Не бачив я його (той край) — та сильча туга, може лише мрія, може гра уяви — надхнула мене на цей спів... Перед моїм зором стоїть він у красі непорочній і виступає, осяяний думкою, мов прегарна поява небес".

Романтичний погляд на Україну, очевидно навіяний шкільною лектурою „Тараса Бульби", може Шевченка, може українських народніх дум, просякає не тільки вступ, але й обидві поеми. Молодий поет бачить Україну не такою, як вона є, а такою, якою вона колись була, а може власне ніколи й не була. Це сильно ретушована Україна хоробрих козаченьків, сентиментальних кохаців, театральних боїв із турками, надлюдського геройзму по однім боці, нелюдської підлоти по другім — без жадного соціяльного тла, без психольогічного мотивування. Від 18-літнього юнака, що знав Україну лише з книг, і то з дуже нечисленних і однобічних; нічого іншого й вимагати не можна. Але при всім тім цілий цикль проявляє незвичайну силу відчуття й щиру симпатію до тої далекої України й до її народу, й це ставить його на чільне місце серед літературно-історичних памятників чесько-українських взаємин.

„Пісня про Хорушенка" оспівує геройські вчинки молодого козака Хорушенка. Він вертається з переможного походу проти турків і радіє, що незабаром обніме свою молоду дружину Сашу (sic!). Але на місці свого села він застає самі руїни: в його неприсутности турецький загін напав на те село, все попалив, усіх порубав, а Сашу взяв у полон. Хорушенко з товаришами повертає коней, догоняє ворожий загін, рубається завзято, але не годен перемогти стократь більшої сили. Товаришів його порубали, а його самого, тяжко раненого, кидають на полі битви. Та він якось випростовується, кладе товаришів у могилу, ставить їм хреста, коли бачить — якийсь турчин женеться на коні за Сашою. На розпачливий крик Хорушенка наче зпід землі виростає

його коник Яра (sic!), починається двобій, турчин дає дуба, але перед тим забиває Сашу й Яру. Хорущенко знов обох ховає, а позабором за чолі козацької фльотилї страшно меститься на турках за смерть своєї дружини й свого коня. Нарешті він падає від турецької шаблї, козаки насипають йому могилу, на якій співає сліпий кобзар, а козак водить до неї дітей — „могилу їм показує, героя їм за приклад ставить“.

Поема „Брати“ має також досить заплутаний і сильно драматичний зміст. Рідні брати, Іван і Тарас, покохали ту саму дівчину Настю. Настя кохала Тараса, а про Іванове кохання знав лише він сам. За якийсь час брати подались на Січ, щоб воювати з турками. Тарас пішов у похід, а Іван зостався на Січі. Одного дня він утік додому, викрав Настю й силоміць із нею оженився. Настя породила дочку Сашу (sic!) і вмерла, а Тарас вернувся з походу й почувши, яку кривду заподіяв йому брат, подався у світи. Минуло літ із двацять. Саша покохала козака Станка (sic!) й довідалась від батька, якто було між ним та її матірю. Тут знов наїхали турки. Іван пішов у похід, турки мало його не забили, але врятував його якийсь блідий старший козак — не хто інший, як його брат Тарас. Зворушуюча сцена примирення, потім спільний бій із турками, обидва гинуть, але за них меститься Станко, а конаючий Іван йому переказує, щоб він, повернувшись додому, сказав Саші, що її батько зайшов на полі битви душевний спокій і тішиться, що разом з братом побачить на тім світі Настю.

Молодечі фантазії! Але на творчість Бжезіни цей новознайдений розділ кидає незвичайне світло. Гадали досі, що з усіх славянських літератур і народів він знав добре лише польську й поляків. Тепер виявляється, що він знав також українську народню поезію, а такого свідоцтва його симпатії до України, як оцей цикль, його симпатії до Польщі зіде не залишили. З другого боку цікаво, що Бжезіна, який був виключно майстром чистої лірики, у цих своїх українських екскурсіях виступає як епік — майже єдиний виїмок у цілій його творчости. Змістом і формою „український цикль“ займає в літературній біографії найбільшого чеського поета видатне місце, а що вже до памятників чесько-українських літературних взаємин, то цикль „З українських переказів“ вартий того, щоб наші історики літератури присвятили йому особливу увагу.

Прага, в січні. *М. Г.*

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Денис Зарицький, лікар у Калькобургу коло Відня, помер 9. ц. м. у 70-му році життя. Покійний був свого часу видатним членом віденської „Січи“. Живучи на чужині не забував про постійні звязки з рідним краєм і підпомагав фінансово наші, особливо культурні та гуманітарні установи. В. Й. П.

—o—

ЖАХЛИВА ЗАЛ. КАТАСТРОФА В СРСР.

Біля Сталінграду вантажний поїзд, що віз сирівці до фабрики тракторів, наїхав на поспішний поїзд. Обі льокомотиви розбиті. Весь особовий поїзд перемінився в звалище. Кільканацять вагонів впало з висоти 3 м. Вбитих і ранених є понад 300. Точних вісток про катастрофу нема, бо влада не позволяє їх опублікувати.

—o—

ЗАМАХ НА НАЦ. СОЦІЯЛІСТА В ШВЕЦІЇ.

СТОКГОЛЬМ, 11. 1. ПАТ. Поліційний рапорт потверджує пресові вістки, що замах на нац. соціяліста Віклюнда був мабуть провокацією. Зізнання раненого гітлерівця перечать вислідам слідства. Шеф поліції поставив внесення замкнути гітлерівський осідок, як збориоще підозрілих людей.

—o—

Нові книжки й журнали.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам: Грудень 1934 ч. 12. Зміст: Іван Мацінчин: На честь Марії. Василь Лев: Омелян Огоновський. о. Др. Г. Костельник: Найновіша „вчена“ версія про Христове воскресення. Х.: Ювилейні торжества львівської Духовної Семінарії. В. О. Бережанський: Управеснення нешлюбних дітей. о. Юл. Дзерович: Вісти з наших установ. „Власна допомога“ Нові книжки. Всячина.

Добутий у місяці січні дохід з коляди, щедрівки, збірки, забав і ріжних імпрез треба віддати на поширення діяльности „Рідної Школи“.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 12. I. год. 7.30 веч. „Івар Крюгер“.

Субота, 13. I. год. 7·30 веч. „Івар Крюгер“.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 12. I. год. 7.30 веч. „Фотель 47“.

Субота, 13. I. год. 7·30 веч. „Фотель 47“.

Кіна.

АДРІЯ: „Кіноманіяк“ (Гарольд Льойд).

АПОЛЬО: „Пять хвилин перед шлюбом“.

АТЛЯНТІК: „Граф Заров“.

ВАНДА: „Конгоріля“, „Вязень з Кайєни“.

КАСІНО: „Обід в 8-ій“.

КОЛІСЕЙ: „Прощання зі зброєю“; ревія „Карнавалове божевілля“.

КОПЕРНИК: „Бунт молоді“.

МАРУСЕНЬКА: „Бунт молоді“.

МІРАЖ: „Дика дівчина“ (Кляра Бов).

МУЗА: „Остання цариця“.

ПАЛЯС: „Прокуратор Алісія Гори“.

ПАН: „Ревізор“ (Власта Буріян) і ревія.

ПАСАЖ: „Білий вожд“, „Князеві любощі“.

ХИМЕРА: „Божевільна ніч у Зоо“.

СТИЛЕВЕ: „Мусиш бути моєю“ та ревія „Шпиталь гумору.

УТІХА: „Арсен Люпен“ і ревія.

Закордонне радіо.

Пятниця, 12. січня 1934.

Відень (517,2) 12·00 Концерт, 17·05 Вокальний ресітаць, **Братислава** (279,3) 20·05 Симф. Концерт, **Прага** (488,6) 19·30 „Кавалір срібної рожі“ оп. Р. Штравса, **Копенгаген** (288,2) 20·25 „Кореджо“ оп. Гартмана, **Париж** 1725) 21·00 „Гамлет“ оп. Томаса, **Ковно** (1935) 20·00 Спів, **Гайльсберг** (276,5) 17·00 Сучасні пісоньки, **Кенігсвустергавзен** (1634,9) 9·00 Нар. пісоньки, **Мінхен** (533) 18·30 Патетична соната, **Букарешт** (394,2) 17·00, 18·15 Концерт, **Мілано** (331,5) 13·00 Скрипка, 17·10 Танк. музика, **Рим** (441,2) 13·00 Легка й танкова музика, 16·00 Тріо, 20·40 Інстр.-вок. концерт.

Субота, 13. січня 1934.

Льондон (355,9) 20·30 Муринські пісні, 22·25 „Трубадур“ оп. Вердія, **Відень** (517,2) 12·00 Концерт, 17·40 Скрипка, **Братислава** (279,3) 12·35 Концерт, 20·05 „Акробати“ оп. Проваздіка, **Прага** (345,2) 17·25 Спів, 19·25 Словацькі пісоньки, **Гільверзум** (296) 16.10 Концерт орхестри, 20·55 Спів, **Білгород** (430·4) 17·00 Популярні пісоньки, **Кенігсвустергавзен** (1634·9) 17·20 Танкова музика, **Будапешт** (550,5) 13·30 Циг. музика, 18·45 Музика, Спів, **Рим** (441,2) 12·30 Концерт.

Львівське радіо.

Пятниця, 12. січня 1934.

7·00—7·55 Ранішна авдиція, 12·05, 12·33 Джезовий концерт, 15·25 Збіжева біржа, 15·30 Господарські вістки. 15·40 Від балалайки до органів (грамофон). 16·40 Серед книжок, 16·50 Спів (Гупертова, сопран), 17·20 Скрипка. 17·50 Стенографія, 18·00 Відчит: „Дитина упосліджена й дім“ 18·20 Легка музика, 18·45 Грамофон, 19·10 Всячина, 19·25 Фейлетон, 19·40 Спортові вістки, 19·45 Сніговий комунікат, 19·55 Сільва рерум. 20·00 Муз. балачка, 20·00, 21·15 Симфонічний концерт, 21·00 Останні вірші Тувіма та Вежинського, 22·40 Оп. арії (Корнеллі, тенор), 23·05 Циганська музика.

Субота, 13 січня 1934.

7·00—8·00 Ранішна авдиція, 12.05, 12·33 Сальонова музика, 15·25, 18·20 Грамофон, 15·30 Господарські вісти. 16·00 Авдиція для хорих, концерт орхестри. 16·40 Лекція фр. мови, 18·00 Польська наука й освіта в літах неволі, 18·40 Спів (Ліпоньска), 19·03 Музичні новини, 19·15 Всячина, 19·25 Рецитації поезій, 19·40, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Легка музика, Спів (Ол. Васаль, тенор), 21·00 Техн. скринька, 21·20 Шопенівський концерт, 22·05 Краківські витинанки, 23·05 Танкова музика.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові долар у приватних оборотах 5·64 зол.

Золото: Доляри 8·94—8·06; Франки фр. 35·50—36·00; Дукати 82·25—83·00; Корони 36·00—37·00; Рублі 46·50—47·00.

Срібло: Корони 0·30; Фльорени 0·70; Рублі 1 20.

У Варшаві були такі курси: Льондон 29·04 29·03. Париж 34·87. Берлін 211·60, Цюріх 172·34, Амстердам 357·75, Нюйорк кабель 5·69, Нюйорк чеки 5·68.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 11. 1. масло 2·30, молоко, —·19, сметана —.70, яйця 6·60—6·80.

Тенд. на молоко і сметану удержана, на яйця сильна.

Від 1. I. 10. 1. за 1 кг. масла платив по 2·30.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Конкурс.

„Кружок У. П. Т. „Рідна Школа“ в Чорткові розписує конкурс на урядовця і повітового організатора Кружків „Рідної Школи“ в повіті“. Першенство будуть мати такі петенти, що мають за собою кількалітну практику в характері організатора Кружків „Рідної Школи“ або Філії „Просвіти“ в інших повітах. Посада від дня 1. березня 1934 р. Платня за умовою. Подання треба слати найдальше до кінця січня 1934 р. на руки голови Кружка д-ра Михайла Рослика, адвоката в Чорткові. — Подання які не візьмуть на увагу, лишаться без відповіди. Залишені документи звернеться заінтересованим петентам у другій половині січня 1934 р.

Старшина
Кружка У. П. Т. „Рідна Школа“
в Чорткозі.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0·35
1 „ одношпальтовий в тексті і новинках	„ 0·60
„ на першій сторінці	„ 0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0·15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол. 480·—
„ „	1/2	„ 250·—
„ „	1/4	„ 130·—
„ „	1/8	„ 70·—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.